

תוכן ומפתח

13	מבוא
21	הסכמת הרב מקאפוסט
22	הקדמת הכותב
25	הקדמת בן הכותב
26	הקדמת המדפיס

שבחי הבעש"ט

29	א. רבי אליעזר אביו של הבעש"ט
30	ב. עצה לנצחון המלחמה
32	ג. המלך מגדל את רבי אליעזר
32	ד. הבעש"ט בילדותו
33	ה. הבעש"ט בצעירותו
35	ו. רבי אדם בעל שם
37	ז. בנו של רבי אדם והכתבים
39	ח. שידוכו ונישואיו של הבעש"ט
41	ט. תקופת ההתבודדות בין ההרים
43	י. מעשה בתלמיד חכם שנתגלגל בצפרדע
45	יא. הבעש"ט וגיסו רבי גרשון בבראד
46	יב. דברי מוסר מרב הקהילה
47	יג. שבת במחיצת הבעש"ט סמוך להתגלותו
49	יד. הסתרת הכתבים
50	טו. ר' אלכסנדר שוחט
51	טז. תחילת ההתגלות
53	יז. מעשה במוכסן שעשו לו כישוף
54	יח. מעשה במוכסן שנתרועע מזלו
55	יט. ביאור הפשט במשנה

- 56 כ. עקירת המנורה
- 56 כא. הבעש"ט והדאקטער
- 57 כב. רואה עתידות
- 58 כג. אנחה באמצע התפילה
- 58 כד. מצות ובשר לחג הפסח
- 60 כה. הסוס שהוחזר
- 60 כו. ר' דוד מקולומיי
- 62 כז. חלומו של המלמד
- 63 כח. הבעש"ט מצא הבן שנסע לברעסלא
- 65 כט. תפילת הבעש"ט ברעדה גדולה
- 66 ל. "מהשראת השכינה רעדה הארץ"
- 66 לא. הבעש"ט והמגיד ממעזריטש בתפילת המוסף
- 67 לב. שבירת הלב לתפילה
- 68 לג. הרקדה גדולה בין החביות
- 68 לד. הקרבת הנשמות במזבח
- 69 לה. הקטרוג על תורה שבעל־פה
- 73 לו. חורבן באלטע
- 73 לז. תיקון נשמות בברכת מחיה המתים
- 75 לח. התקרבות רבי יעקב יוסף מפולנאה אל הבעש"ט
- 75 לט. המויכח והרב מפולנאה
- 76 מ. כהונתו השניה של רבי יעקב יוסף בראשקוב
- 77 מא. תעניות תשובה של רבי יעקב יוסף
- 78 מב. אגרת הבעש"ט לבעל ה'תולדות' בענין התעניות
- 79 מג. דינים על העיר שאריגראד
- 81 מד. תהלים להצלה מן הקדר
- 83 מה. הנהגות רבי יעקב יוסף
- 83 מו. טבילת רבי גרשון מקיטוב בים בשעה שהספינה מהלכת
- 85 מז. נדר הפרישות (א)
- 86 מח. תפילת גשמים של רבי גרשון
- 87 מט. רבי גרשון והחכם מצפת
- 89 נ. מחלוקת הרב והלמדן

- 89 נא. קפידא על פגיעה באשת ר' גרשון
- 90 נב. רפואת נכדתו של ר' דוד מאוסטרהא
- 92 נג. עלילת דם בזאסלב
- 93 נד. שמחת תורה בבית הבעש"ט
- 94 נה. התקרבות הרב המגיד ממעזריטש לבעש"ט
- 97 נו. הבעש"ט ראה פטירת ר' אלעזר אב"ד אמסטרדם
- 98 נז. ספר חדש מכת ש"ץ
- 99 נח. רבי יצחק מדראהאביטש
- 101 נט. דין תורה אצל רבי יצחק
- 101 ס. הבעש"ט מצא השוורים של ר' ברוך
- 102 סא. גנב לשם הוצאות שבת
- 102 סב. העברת שוחט מתפקידו
- 103 סג. שבחי רבי אברהם המלאך בן הרב המגיד ממעזריטש
- 105 סד. רבי אברהם המלאך בבית מילה
- 106 סה. אשת רבי אברהם המלאך
- 110 סו. שליחות רבי אהרן מקרלין
- 111 סז. דרך ארוכה וקצרה
- 113 סח. חשיבותו של ה'נועם אלימלך' במרומים
- 113 סט. האחים הקדושים רבי שמעלקא ורבי פנחס
- 114 ע. מעלת עישון הלולקע של הבעש"ט
- 115 עא. מעשה בשליח ממדינת ליטא
- 116 עב. גלגול רבינו סעדיה גאון
- 116 עג. מעשה בשני לצים
- 117 עד. ר' יוסף מלמד מזורניץ
- 119 עה. דירת ר' יוסף
- 119 עו. מעשה באומן הנקרא שיפאוואל
- 121 עז. בורח מן הכבוד
- 121 עח. ביקור בגיהנם בחלום
- 123 עט. דינו של מוכסן בבית דין של מעלה
- 124 פ. הבעש"ט מגרש את מלאך המוות
- 125 פא. מעשה בתקיעת כף

126	פב. מעשה בד"ץ שהע"ז נגד המוכיח מפולנאה
127	פג. תפילין שלא היו כמותן מימי עזרא הסופר
127	פד. "די פרומע ריבעלע"
129	פה. נסיעה לפדיון שבויים
130	פו. מעשה במכשפה
131	פז. הכרוז ששמע הבעש"ט
131	פח. "כשרואים נשמת צדיק"
132	פט. תיקון ניצוצות קדושה בשני מלמדים
134	צ. בית מדרשו של רבי שמשון (מאוסטרופולי)
134	צא. האדון והמוכסן
135	צב. דיבור הבעש"ט עם בני אדם בשעת דביקות
136	צג. הבעש"ט נשבע שיחיה הילד
137	צד. נגע באילן באצבעו ודלק
138	צה. לידת בן זכר
139	צו. גלגולי נשמות בדג ובכלב (א)
140	צז. התלהבותו של ר' יודל
141	צח. תפילתו של רבי נחמן מקוסוב
141	צט. תפילת רבי נחמן בבית המדרש של ה'תבואות שור'
142	ק. בעל ה'תבואות שור'
142	קא. ר' אהרן גיסו של הבעש"ט בגן עדן
144	קב. מעשה באשה חולה שמגינה על העיר
144	קג. נדר הפרישות (ב)
145	קד. רפואת ר' יוסף מלמד
146	קה. כרוז על ר' יוסף מלמד
146	קו. משל מכלב אחד הנקרא בשם בריטאן
148	קז. מעשה שהבעש"ט נשתדך עם רבי זאב קיצעס
151	קח. אביו של רבי פנחס מקוריץ במחיצת הבעש"ט
153	קט. מעשה בכומר שעשה צרות לישראל
154	קי. הבעש"ט מצא את גנב העגלה הגדולה
155	קיא. רבי נחמן מהורודנקא בלויית הבעש"ט
155	קיב. נסיעתו השניה של רבי נחמן לארץ הקודש

- 157 קיג. רבי מענדלי מפרמישלאן
- 159 קיד. רבי נחמן מהורודנקא קודם שבא לבעש"ט
- 159 קטו. רבי מענדל מבאר בימי נעוריו
- 160 קטז. דרשת המוכיח מפולנאה בקהילת למברג
- 163 קיז. הבעש"ט ריפא משוגע שעשה עצמו כמת
- 164 קיח. מעשה עלילה דקהילת פאוויילאטש
- 165 קיט. מעשה בעגונה
- 166 קכ. מעשה בחנוני הנקרא גיוואנט שניטער
- 167 קכא. הבעש"ט מעביר שוחט שהטריף בהמה כשרה
- 168 קכב. אמונתו של רבי נחמן מהורודנקא
- 169 קכג. תפילת מנחה בפונדק
- 170 קכד. זריזות לעבודת הבורא
- 170 קכה. מעשה שנסע הרב מפולנאה אל השר מראשקוב
- 171 קכו. לעלות בסערה השמימה
- 171 קכז. לולי ביאת הגואל ישוב הבעש"ט בזה העולם
- 172 קכח. ספר תורה שנמצאו בו תמיד טעויות
- 172 קכט. פרנסתו של ר' מאטיל
- 174 קל. ראיית העתיד מתוך לימוד משנה
- 175 קלא. הבעש"ט וחסירי מעזיבוז
- 176 קלב. חלומו של ר' משה קעדס
- 177 קלג. אזהרת הבעש"ט שלא לנסוע לויניצא
- 178 קלד. אזהרת הבעש"ט שלא יוליכו על גשר
- 178 קלה. אזהרת הבעש"ט לרבה של אוסטרהא
- 179 קלו. שורש החולי ברוחניות ורפואתו
- 179 קלז. "והשיב את הגזילה"
- 180 קלח. כתיבת תורות הבעש"ט
- 180 קלט. "מוטב לפרנס עניים"
- 181 קמ. מעשה בלץ בבית הרב מקיטוב
- 182 קמא. החלפת הממונה על השינה
- 183 קמב. המזיק שהתבייש מפני הבעש"ט
- 183 קמג. ממה מזדעזעים שרפים ואופנים?

184	קמד. עברו של הבעש"ט בעולם העליון
185	קמה. קליפה של רציחה
185	קמו. מעיינות החכמה שעברו מהבעש"ט לרב המגיד
185	קמז. נסיעת ר' אלעזר מאמסטרדם לארץ הקודש
186	קמח. ברכה לעשיר חשוך בנים
186	קמט. הצלת קהילות ישראל מפורעים
187	קנ. מעשה שחלה הבעש"ט מאור
188	קנא. מעשה שהוליך הבעש"ט את ר' יחיאל לרבנות קהילת הורדנה
189	קנב. מלחמת השרים של מעלה
190	קנג. מעשה שהתחיל הנר לפעפע
190	קנד. הבעש"ט וה'מאיר נתיבים' בקהילת בראד
191	קנה. שוחט מכת ש"ץ
191	קנו. מעשה שבא ר' דוד פורקעס עם הבעש"ט
192	קנז. הבעש"ט ראה שנפטר צדיק סמוך למקומו
192	קנח. מעשה בפריץ שהיה שונא לבעש"ט
193	קנט. ציצית טליתו של הבעש"ט
193	קס. מעשה באשת ר' זוסמן
194	קסא. מעשה במוכסן למדן שלא השגיח בגזירת הרב
194	קסב. סירובו של ר' יחיאל מקאוולע להיות סנדק
195	קסג. שקר הסוס לתשועה
195	קסד. כל דבר בא בהשגחה
196	קסה. קמיע מרבי נפתלי
196	קסו. ציצית שנטוו לשמה
196	קסז. מקורה של הלפת
197	קסח. מה שראה הבעש"ט בהיכלות העליונים
197	קסט. בחור שנהרג על קדושת השם
198	קע. מעשה שלא מצא הבעש"ט את ר' גרשון גיסו בארץ ישראל
198	קעא. מעלת הסיפור בשבחי הצדיקים
199	קעב. העולמות הולכים לפני האדם
199	קעג. מלאכים לימין הבעש"ט ושדים לשמאלו
200	קעד. מעשה באיש שרצה לקחת כפר מיד אלמנה

- 200 קעה. "כל אדם צריך להיות תפוס איזה פעם"
- 201 קעו. ביטול דינים מהרב אב"ד קהילת באר
- 201 קעז. דביקותו של ר' משה ש"ץ מבאר
- 202 קעח. אמרו המלאכים לבעש"ט: למה אתה שותק?
- 202 קעט. הארת פנים של ר' משה ש"ץ מבאר
- 203 קפ. השגת כוונת האכילה של משה רבינו
- 203 קפא. לידת ר' יוסף מיאמפולי
- 204 קפב. משל בענין ההתלבשות
- 204 קפג. טבילתו של הבעש"ט
- 204 קפד. נער מבית המטבחים
- 205 קפה. סימן לזכירת שמות אנשים לתפילה
- 205 קפו. רבי נחמן מקוסוב הודיע לבני החבורה מה צריכים לתקן
- 208 קפז. בריחה בערב שבת קודש
- 208 קפח. הבעש"ט והדירזאאוצעס בקהילת סלוצק
- 210 קפט. קפיצת הדרך
- 212 קצ. סוף המעשה בדירזאאוצעס מסלוצק
- 214 קצא. הדוב שביטל עלילת דם
- 214 קצב. מעשה בבעל חוב שנתגלגל בסוס
- 215 קצג. מקום קבורת רבי דוד פורקעס
- 216 קצד. אור מוצל מאש
- 217 קצה. הלולקע של הרב
- 217 קצו. תפילת יום הכיפורים בשדה
- 218 קצז. הבעש"ט מציל מטביעה
- 218 קצח. הבעש"ט באסיפת ועד ארבע ארצות
- 220 קצט. הבטחת זעירא דמן חבריא
- 220 ר. הצלה מסכנת טביעה ביום הברימצה
- 221 רא. מעשה בסוחר עשיר סמוך למעזיבז
- 224 רב. מעשה בשלשה אחים
- 226 רג. שמיעתו של רבי נחמן מהורודנקא
- 226 רד. נדר הפרישות (ג)
- 229 רה. ביקור רבי נחמן מקוסוב אצל הבעש"ט

230	רו. דגים לשבת קודש
231	רז. מחלוקת לשם שמים
231	רח. על חוסר אמונה בקדושת השמות
232	רט. חילופין במחלה
234	רי. מעשה באיש שהיכה את אביו
235	ריא. הבעש"ט נתן צדקה ליולדת
235	ריב. הבעש"ט ביטל מחשבת הכומר להעליל על היהודים
236	ריג. הגוי ששיבח את עם ישראל
236	ריד. שיחת בהמות ועופות ודקלים
238	רטו. מעשה באשה שחטאה ועשתה תשובה
240	רטז. מעשה בכומר זקן
241	ריז. תקיעת שופר בחצר הרב המגיד
242	ריח. המגיד ממעזריטש הכיר צורת גדולי הדורות
242	ריט. יין קשה פחד מפיו
243	רכ. תיקון פגם בכוונת קריאת שמע
244	רכא. "קיים את הילד הזה לאביו ולאמו"
244	רכב. חסרון בדופק
245	רכג. הבעש"ט מתקן מכשלות בקהילה
246	רכד. בהיות הבעש"ט חולה קודם פטירתו
247	רכה. הסתלקות הבעש"ט
250	רכו. ר' ליב קעסליר מציע עצמו תמורת הבעש"ט
250	רכז. רבי צבי בן הבעש"ט
251	רכח. גלגול נשמות בדג ובכלב (ב)
252	רכט. מה שראה בנו של רבי מיכל מזלאטשוב בבית דין של מעלה

הוספות

255	א. השלמות לשבחי הבעש"ט
266	ב. רשימת כ"ק אדמו"ר הזקן אודות הבעש"ט
269	ג. אגרת הבעש"ט לרבי יעקב יוסף מפולנאה

אמר המדפיס¹

בהיות שראיתי בכתבים שהעתקתי ממנו בסדר ההשתלשלות והתגלות הבעש"ט זיע"א דברים שלא כסדרן, ובשם אדמו"ר הרב נבג"מ² שמעתי הכל בסדר נכון ובביאור היטב, לכן אדפיס כאשר שמעו מפיו, ומה שנסתעף מזה אכתוב אחרי זה ככתוב בכתבים הנ"ל³:

רבי אליעזר אביו של הבעש"ט

הרב מורינו אליעזר, אביו של הבעש"ט, היה דר במדינת ואלחאיי סמוך לספר (=לגבול)⁴, והיה הוא ואשתו זקנים. פעם אחת באו שודדים לעיר ושבו אותו בשביה, ואשתו נמלטה אל עיר אחרת, ומרוב עניותה נעשית מילדת ומזה היתה פרנסתה. והויליכוהו השבאים למדינה רחוקה מקום שאין שם יהודים ומכרו אותו שם, וישרת את אדוניו באמונה וישא חן בעיניו ויפקידהו על ביתו, ויבקש פני אדוניו שיתן לו רשות לשבות ולנוח ביום שבת קודש, ומילא את שאלתו. והיה כי ארכו לו הימים, רצה לברוח להציל את נפשו, ונתגלה לו בחלום: אל תדחק את השעה, כי עדיין צריך אתה להיות במדינה זו.

1. דברי המדפיס ר' ישראל יפה, כפתיחת הסיפורים במהדורת קאפוסט תקע"ה.
2. רבו של ר' ישראל יפה - כ"ק אדמו"ר הזקן. אודות מידת מעורבותו בשבחי הבעש"ט, ראה לעיל במבוא למהדורתנו.
3. מאות א ועד אות יג (במהדורה זו) סידר המדפיס ר' ישראל יפה את הסיפורים על יסוד דברים ששמע מכ"ק אדמו"ר הזקן.
4. בספר השיחות תרצ"ו (כ"ק אדמו"ר הרי"ץ) ע' 130 (בשם אביו כ"ק אדמו"ר הרש"ב): רבינו הזקן אמר על הבעש"ט אשר מה שחותם שמו לפעמים ישראל מ'אקופ', אין הכוונה כי היה מעיר ששמה 'אקופ', רק היה מטלוסט, אשר העיר הזאת היא עומדת על הספר, והיה חומה סביבה ומגדל כדרך עיירות הספר, ואחר כך נחרבה החומה ונשאר רק היסוד חפור בארץ שנקרא בלשון רוסי 'אקאפי', והוריו של הבעש"ט היו עניים גדולים ולא היה להם דירה ודרו שם, ושם נולד הבעש"ט.

ויהי היום, והנה אדוניו היה לו איזה עסק וענין עם המשנה ויועץ המלך, ויתן את הרב מוה"ר אליעזר במתנה לו, ויפליא אותו ויגדילהו בעיניו. ומיד כאשר בא להמשנה מצא חן בעיניו, ונתן לו חדר מיוחד שישב שם ולא היה מוטל עליו שום שירות בעולם, כי אם כאשר בא המשנה מהמלך אזי יצא לקראתו בספל מים לרחוץ את רגליו, כי כן הוא מנהג השרים הגדולים. ובכל אותו משך הזמן היה עוסק בתורה ותפלה בחדר מיוחד שלו.

עצה לנצחון המלחמה

פעם אחת היה להמלך איזה מלחמה גדולה, ושלח אחר היועץ שיתיעצו איך שיהיה טכסיסי המלחמה, המצב והמשחית. ובהיות שהיה קשה לעמוד עליו לא יכלו לעמוד על אמתות הרבר איך לעשות, ונתמלא המלך קצף וחימה על אשר המשנה לא יוכל לעמוד בעת צרה, וילך המשנה סר וזעף לביתו. וכשבא לביתו הלך הרב מוה"ר אליעזר לקראתו בספל מים, לרחוץ רגליו כדרכו, ולא קיבל ושכב על משכבו בפנים זועפים. ויאמר הרב אליו: אדוני, מדוע פניך זועפים? ספר נא לי. ויגער בו המשנה.

אבל בהיותו משרת נאמן לאדונו וחפץ בהצדקו השליך נפשו מנגד ובא אליו פעם ושתיים, עד שהוכרח המשנה לספר לו על המאורע. ויאמר לאדונו: הלא לאלקים פתרונים, כי ה' איש מלחמה, אני אתענה הפסקה⁵ ואשאל מהשם יתברך על רזא דנא, כי הוא גלי רזיא⁶. וישאל על פי שאלת חלום, וישיבוהו כל אופני המלחמה איך שיהיה, הכל כאשר לכל בכיזור היטב.

ויהי למחרת, בא אל אדונו ויספר לו כל עצת ה' שהורוהו מן השמים, ויוטב בעיניו מאד ומיד הלך אל המלך בשמחה רבה, ויען ויאמר: אדוני המלך, זאת העצה היעוצה, ויספר אליו הכל כאשר לכל. וכאשר שמע המלך את כל דברי המשנה, ויאמר המלך: הנה זו העצה היא פלא יועץ, ואין זה

5. היינו תענית בת יותר מיממה אחת (בהפסקה לסעודה קלה), שיש בזה סגולה מיוחדת על פי קבלה, והתענה כן כהכנה לשאלת חלום. וראה גם שולחן ערוך אורח חיים סימן תקסח סעיף ד. ובכמה מקומות.

6. =על סוד זה, כי הוא מגלה סודות. ראה תרגום אסתר ו, א: גלי רזין גלא ליה רזא דנא למרדכי.

שכל אנושי אם לא מאיש אלקי אשר הופיעו עליו די מדרהון עם בשרא לא איתוהי⁷, או להיפוך מרוח הטומאה. והנה אני ידעתיך שאינך איש אלקי בשום אופן, אין זאת כי אם שאתה מכשף, והוכרח המשנה להודות על האמת ולספר לו כל המאורע.

עצה לנצחון המלחמה (נוסח הכתבים)

ובכתבים כתוב בזה הלשון: פעם אחת נסע המלך עם חיילותיו בספינות ללחום על חזקת אחת (=מבצר חזק), ויהי בבואם ותקטן בעיניו, ויאמר המלך הנה היום רד מאד והחזקת קטנה, נלין פה מרחוק קצת ובבוקר השכם לא נטריח את כל אנשי מלחמתנו כי במעט עם נתפסנה.

והנה הרב הנ"ל היה גם כן מלח על ספינה אחת, והודיעוהו בחלום שילך ויאמר אל המלך שאל יקל בעיניו מלחמה הזאת, כי יאבד הוא וכל חילו. כי הנה בים סביב העיר, עמודי ברזל בכל סביבות העיר, ואי אפשר להגיע שם בספינות כי מיד יתהפכו הספינות, כי אם דרך מבוא העיר. וגילו לו גם דרך הישר בסימנים מובהקים שלא יתעו בדרך.

והמלך קם בזריזות עם כל מחנהו והתחילו לעורר את המלחים שישוטטו עם הספינות, והרב הנ"ל לא רצה לשוט, ואמר: יש לי דבר סתר עם המלך. ומיד ויגלחו אותו ויחליפו את שמלותיו ויבא אל המלך בספינה קטנה. ויספר למלך את אשר גילו לו מן השמים, ויאמר למלך: אם אין אתה מאמין בזה, ישלח המלך ספינה קטנה עם חייבי מיתה ונראה מה יהא בסופם. ויעש המלך כן, וכאשר באה הספינה אל מקום העמודים, נתהפכה הספינה ונאברו כל האנשים אשר היו בה.

ויאמר המלך: אם כן, עוצו עצה מה לעשות? ויאמר לו הרב: יש דרך ישר שהוא מבוא העיר, אשר אנשי העיר הולכים ושבים בה. ויורהו הסימנים, ויעשו כן, והצליח המלך ותפס את החזקת הנ"ל. עד כאן.]

7. =שהתגלו אליו מי שאינם מתגוררים עם בשר ודם (מלאכים) - לשון הכתוב דניאל ב, יא.

ג

המלך מגדל את רבי אליעזר

ויגדלהו המלך להרב הנ"ל ויעשהו לשר צבא מלחמותיו, כי ראה בעינא פקיא כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה מצליח, ובכל מקום אשר שלחו המלך ללחום מלחמתו היה מצליח מאד. והנה בתוך כך נפל לו ולרבי אליעזר בלבן מה יהיה בסופו, אולי עתה העת לברוח אל מקומו. וגילו לו מן השמים: עדיין צריך אתה להיות במדינה זו.

וייה היום וימת המשנה וישת אותו המלך על מקומו להיות יועץ למלך, כי מצא חן בעיניו, ויתן לו אשה את בת המשנה. אבל הרב לא נגע בה בעז"ה, וראה כל התחבולות שלא ישב בביתו, ואף אם נזדמן איזה עת שהיה בביתו לא נגע בה כלל. והנה במדינה הנ"ל לא היה רשאי שום יהודי לדור שם, וכשמצאו איזה יהודי אחת דתו להמית, והוא היה כך כמה שנים.

פעם אחת אמרה לו אשתו ונת המשנה למלך: אמור לי, מה מום מצאת בי שלא נגעת בי ואין אתה עושה עמי כדרך כל הארץ? ויאמר: השבעי לי שלא תגלי לשום אדם, ואומר לך האמת. ותשבע לו, ויאמר לה: יהודי אנכי. ומיד שלחה אותו לארצו עם כסף וזהב רב מאד, אבל לסטים שרדו אותו בדרך ולקחו כל אשר היה אצלו. ובהיותו בדרך נגלה אליו אליהו ז"ל, ואמר לו: בזכות זה יולד לך בן שיאיר עיני ישראל, ועליו יקום "ישראל אשר בך אתפאר".

ד

הבעש"ט בילדותו

ובא לביתו ומצא את אשתו שהיתה בעז"ה בחיים, ונולד להם הבעש"ט⁸ לעת זקנותם שהיו שניהם סמוך למאה שנה. (ואמר הבעש"ט שלא היה באפשרי להמשיך נשמתו, כי אם כאשר כלה תאוותו). ויגדל הילד ויגמל, והגיע עת אביו הנ"ל למות, ויקחהו על זרועו ויאמר: הנה אני רואה שאתה

8. להלן בהוספות אות ב הובאה העתקת "צעטיל אחד ארוך כתב יד קרש" מכ"ק ארמו"ר הוקן על לידת הבעש"ט ושנות נעוריו.

תאיר נרי, ולא זכיתי לגדל אותך, אבל אהובי זאת זכור תזכור כל ימי חיך, שה' אתך, לכן לא תירא משום דבר.

(ובשם אדמ"ו שמעתי לקרב על פי דרך הטבע⁹ כמאמר ז"ל "שותא דינוקא דאבוהי ואימא"¹⁰, כל שכן בן זקונים, כי הנה יעקב אהב את יוסף כי בן זקונים הוא לו, ולכן ההתקשרות ביניהם גדולה מאד, כמו שכתוב בזוהר הקדוש¹¹. ולכן גם כן בכאן מפני גודל ההתקשרות, הגם שהבעש"ט היה עדיין ילד קטן מאד, מפני ההתקשרות האמתית נקבעו הדברים בלבנו).

ויהי אחרי פטירת אביו, ויגדל הילד. והנה אנשי העיר מפני שיקרה נפש אביו מאד בעיניהם גמלו חסד עמו, ויתנו אותו למלמד שילמוד עמו, והצליח בלמודו מאד, אבל מפני שדרכו היה ללמוד כמה ימים ואחרי זה לברוח מבית הספר, ויחפשו אחריו ומצאו אותו יושב לבדו ביער, ותלו הדבר מפני שהוא יתום ואין משגיח עליו, הוא נער משולח. והביאו אותו עוד פעם להמלמד. וכן היה כמה פעמים, הוא בורח אל היער להתבודד שם. עד אשר בהמשך הזמן נתקרר הדבר, ונתיאשו מליתן אותו למלמד, ויגדל הילד שלא כדרך הארץ.

הבעש"ט בצעירותו

וישכיר את עצמו להיות באהעלפר (= עוזר למלמד), להוליך ולהביא תינוקות של בית רבן אל בית התלמוד, ולהוליכם לבית הכנסת לאמר אמן יהא שמיה רבא וקדושה ואמן בקול נעים. וזאת היה עבודתו הקדושה עם תשב"ר, שהוא הבל שאין בו חטא. ובכל עת הליכת התינוקות, היה מזמור עמהם בקול נעים ובחשק רב¹².

-
9. כיצד דברי אביו של הבעש"ט בהיותו ילד קטן, השפיעו עליו שלא יהיה לו שום פחד כלל בעניני העולם, כמסופר להלן.
 10. סוכה נו, ב. ובפירושו רש"י: מה שהתינוק מדבר בשוק, מאביו או מאמו שמע.
 11. ראה זהר חלק א קפ, א ואילך.
 12. ברשימת כ"ק אדמו"ר הרי"ץ שבספר המאמרים תש"ט ע' 87: הבעש"ט.. היה מנשקם מרוב חיבה באהבת ישראל. ואמר הרב המגיד ממעזריטש נ"ע: הנני מתברך - ער ווינטשט זעך - לנשק ספר תורה באותה חיבה אשר הבעש"ט נ"ע היה מנשק ילד מישראל שאמר אלף בית.

וישמע למרחוק, כי עבודתו עלתה למעלה למעלה, כי היה הנחת גדול למעלה כמו מהשיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש, והיה עת רצון גדול למעלה. ויבא גם השטן בתוכם, כי הבין עד היכן הדברים מגיעים, ונתירא לנפשו פן יגיע העת שיתבלע מן הארץ. ויתלבש השטן במכשף אחד, והיה בעת הליכת הבעש"ט עם התינוקות בחשק רב ובקול זמר אף נעים, נתהפך המכשף לחיה רעה הנקרא וואקילאק¹³ ויפול עליהם, וינוסו כולם מפחדו, ויש מהם שנפלו לחולי רחמנא ליצלן, ויתבטל התמיד¹⁴.

ויהי אחרי כן ויזכור הבעש"ט את דברי אביו ז"ל שלא ירא משום דבר כי ה' אתו, ויתחזק בה' אלקיו, וילך אל הבעלי בתים, אבותיהם של התינוקות, ודבר על לבם שיתנו הילדים על ידו כי הוא יעמוד עליו ויהרגהו בשם ה', ולמה יבטלו בשביל זה תשב"ר, אשר נחשיבות לימודם הוא גדול מאד, וישמעו לדבריו.

ולקח בידו מקל טוב וחזק, ויהי כאשר הלך עם הילדים בשיר וקול נעים בגיל ורנן, נפלה עליהם החיה הידועה, וירץ אליה ויכה אותה על מצחה ותמת. ולמחרתו נמצא שהערל המכשף מוטל נבלתו לארץ.

ומאז נעשה שומר לבית המדרש, וכך היה דרכו - כל זמן שהיו יושבי בית המדרש נייעורים היה ישן, וכשישנו הנייעורים אזי נייער מלישן ועבד עבודתו עבודה תמה עד שבא העת שינערו בני אדם, אז חזר לישן, וכסבורים היו שהוא ישן כל הלילה מרישא לסיפא¹⁵.

13. ברוסית: Врколак - אדם שנהפך לזאב. וראה דבש לפי (להחיד"א) מערכת ז, אות טו, בשם רבינו אפרים.

14. הופסקה הליכתו הקבועה של הבעש"ט עם הילדים לבית הכנסת ולבית המדרש.

15. ראה מאמרי אדמו"ר הזקן - ענינים ע' רצט: יש צדיקים שהם בהסתר ואינם בהתגלות אל העולם אלא למתי מספר. דהיינו כמו הבעש"ט שהיה ישן כל היום ולומד על הלילה ולא בהתגלות אלא למתי מספר. ולכאורה הוא תמוה שהביא הרבים לידי שדברו עליו לשון הרע ורכילות. . אך הענין הוא כן, בכל דור ודור יש צדיק, שאי אפשר לעולם בלי צדיק שצדיק יסוד עולם, אך אם הדור זוכים הצדיק שלהם בהתגלות אצלם, ואם לאו הוא בהסתר אצלם.